

ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВЧОЇ БАЗИ ЩОДО СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ КОНФЛІКТІВ

Чуприна С.О.

асистент кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та соціології
Херсонського державного університету
м. Херсон, Херсонська область, Україна

Події на сході України в 2014 році розширили сферу дії системи соціального захисту: виникла потреба здійснення соціального захисту військовослужбовців та інших учасників антитерористичної операції, які захищають незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України; учасників антитерористичної операції віднесено до категорії учасників бойових дій [5], що дає їм право користуватися гарантіями соціального захисту ветеранів війни; створено Державну службу України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції (Постанова КМУ від 11.08.14р. № 326), на яку покладено завдання соціального захисту ветеранів війни та учасників антитерористичної операції.

Державна політика у сфері соціального захисту ветеранів війни та учасників антитерористичної операції передбачає забезпечення їх адаптації та психологічної реабілітації, забезпечення санаторно-курортним лікуванням, технічними та іншими засобами реабілітації, забезпечення житлом ветеранів війни, надання їм освітніх послуг, соціальної та професійної адаптації військовослужбовців, які звільняються з військової служби, інших учасників антитерористичної операції та осіб, звільнених з військової служби, організації їх поховання [5].

Крім цього, на зазначену Державну службу покладено завдання надання волонтерської допомоги: громадянам, які беруть участь у виконанні чи забезпеченні робіт, пов'язаних з проведенням антитерористичної операції, бойовими діями, збройним конфліктом, у тому числі в період здійснення

догляду за хворими, інвалідами, садинокими, людьми похилого віку та іншими особами, які через свої фізичні, матеріальні чи інші особливості потребують підтримки та допомоги і проживають в районі проведення антитерористичної операції, бойових дій, збройного конфлікту [5].

На сьогодні в Україні склалася база нормативно-правових актів різної юридичної сили, котрі регулюють питання соціального захисту військовослужбовців, їх конституційних прав і свобод, гарантій, пільг і компенсацій та обов'язок держави щодо їх реалізації. Зокрема конституційне регулювання соціального захисту військовослужбовців здійснюється на основі Конституції України від 28 червня 1996 р. що створює правові основи для регулювання соціального захисту військовослужбовців. Так, ст.17 Конституції України визначає гарантії соціального захисту військовослужбовців: «Держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їх сімей» [4]. Саме це конституційне положення є правовою основою для інших законодавчих актів щодо соціального захисту військовослужбовців.

До законодавчого регулювання соціального захисту військовослужбовців належать закони України: «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» від 20 грудня 1991 р., «Про Збройні Сили України» від 6 грудня 1991 р., Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993р., Закон України «Про поліпшення матеріального становища учасників бойових дій та інвалідів війни» від 16.03.2004 р. та інші законодавчі акти, які забезпечують питання соціального захисту військовослужбовців в Україні.

Основним законом, який визначає і регулює основи соціального і правового захисту військовослужбовців є Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей». Цей Закон відповідно до Конституції України визначає основні засади державної політики у сфері соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей,

встановлює єдину систему їх соціального та правового захисту, гарантує військовослужбовцям та членам їх сімей в економічній, соціальній, політичній сферах сприятливі умови для реалізації їх конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни та регулює відносини у цій галузі [3].

Відповідно до статті 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» військовослужбовцям, які брали участь в проведенні антитерористичної операції на сході України та яким надано статус учасника бойових дій надаються такі пільги:

1) безплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та виробів медичного призначення за рецептами лікарів;

2) безоплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування. Порядок надання путівок, розмір та порядок виплати компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування визначаються Кабінетом Міністрів України;

3) 75-процентна знижка плати за користування комунальними послугами (газом, електроенергією та іншими послугами) та скрапленим балонним газом для побутових потреб в межах середніх норм споживання.

Площа житла, на яку надається знижка, при розрахунках плати за опалення становить 21 кв. метр опалювальної площі на кожну особу, яка постійно проживає у житловому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю);

4) 75-процентна знижка вартості палива, в тому числі рідкого, в межах норм, встановлених для продажу населенню, для осіб, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення;

5) безплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту, автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських і міжміських маршрутів, у тому числі

внутрірайонних, внутрі- та міжобласних незалежно від відстані та місця проживання;

б) користування при виході на пенсію (незалежно від часу виходу на пенсію) чи зміні місця роботи поліклініками та госпіталями, до яких вони були прикріплені за попереднім місцем роботи;

7) щорічне медичне обстеження і диспансеризація із залученням необхідних спеціалістів;

8) першочергове обслуговування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація;

9) виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності в розмірі 100 процентів середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи;

10) першочергове забезпечення жилою площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов, та першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва, першочерговий ремонт жилих будинків і квартир цих осіб та забезпечення їх паливом. Учасники бойових дій, які дістали поранення, контузію або каліцтво під час участі в бойових діях чи при виконанні обов'язків військової служби, забезпечуються жилою площею, у тому числі за рахунок жилої площі, що передається міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями у розпорядження місцевих рад та державних адміністрацій, — протягом двох років з дня взяття на квартирний облік.

11) одержання позики на будівництво, реконструкцію або капітальний ремонт жилих будинків і подвірних будівель, приєднання їх до інженерних мереж, комунікацій, а також позики на будівництво або придбання дачних будинків і благоустрій садових ділянок з погашенням її протягом 10 років починаючи з п'ятого року після закінчення будівництва. Зазначені позики надаються у порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України;

12) позачергове користування всіма послугами зв'язку та позачергове встановлення на пільгових умовах квартирних телефонів.

13) позачергове влаштування до закладів соціального захисту населення, а також на обслуговування службами соціального захисту населення вдома. У разі неможливості здійснення такого обслуговування закладами соціального захисту населення відшкодовуються витрати, пов'язані з доглядом за цим ветераном війни, в порядку і розмірах, встановлених чинним законодавством;

14) учасникам бойових дій на території інших держав надається право на позаконкурсний вступ до вищих навчальних закладів та переважне право на вступ до професійно-технічних навчальних закладів і на курси для одержання відповідних професій [1].

Щорічно до 5 травня учасникам бойових дій виплачується разова грошова допомога у розмірі, який визначається Кабінетом Міністрів України в межах бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України [2].

Соціальний захист учасників антитерористичної операції – це локальна, хоча і дуже важлива проблема системи обороноздатності Української держави. Але залишається актуальним питання підвищення рівня грошового забезпечення військовослужбовців Збройних сил України, створення ефективної системи матеріального заохочення та соціального захисту мобілізованих військовослужбовців, які беруть безпосередню участь у проведенні АТО.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22 жовтня 1993 року №3551-ХІІ.
2. Закон України “Про поліпшення матеріального становища учасників бойових дій та інвалідів війни” від 16 березня 2004 року №1603-IV.
3. Закон України: «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» від 20 грудня 1991 р
4. Конституції України від 28 червня 1996 р.
5. Положення про Державну службу України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції від 11.08.2014 року № 326